

Magyar Agrár – és Élettudományi Egyetem
Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
Településépítészeti és Települési Zöldinfrastruktúra Tanszék

Szabó Zsombor Gyula

Oroszlány - Újváros élete

(Oroszlány Újvárosának élhetőségi vizsgálata, az épített és természeti környezet kapcsolatán keresztül)

Szakdolgozatomban Oroszlány – Újváros városrészének élhetőségét vizsgáltam az épített környezet, valamint a zöld- és kékinfrastruktúra összefüggésein keresztül. Célom az volt, hogy olyan városrészt elemezzek, amely számomra korábban ismeretlen, így biztosíthattam a vizsgálat szakmai objektivitását. A dolgozat elkészítését az a felismerés indította el, hogy a települési környezet élhetőségének megítélése számos tényező – többek között az intézményi ellátottság, a közlekedési kapcsolatok, a zöldfelületek állapota és a lakókörnyezet minősége – együttes vizsgálatával érhető meg igazán. Az Újváros városrész különösen érdekes eset, hiszen egy szocialista időszakban, lakótelepi logika mentén létrehozott településrészről van szó, amely az idők során jelentős változásokon ment keresztül, mind fizikai, mind társadalmi értelemben.

A dolgozat első része a témaválasztás és a módszertan bemutatása után a szükséges fogalmi alapozással kezdődik. Kiemelt figyelmet fordítottam arra, hogy tisztázzam a „telep”, a „zöldinfrastruktúra” és a „kékinfrastruktúra” jelentését, valamint a lakótelepek generációs típusait. A történeti háttér feldolgozásában Oroszlány fejlődéstörténetének kulcselemeit tártam fel, különös tekintettel a szénbányászat hatására, amely alapvetően meghatározta a város szerkezeti fejlődését. Újváros kialakulása az 1960-as években kezdődött, több ütemben épült ki, és a közeli ipari üzemek, a hőerőmű, valamint a városi bányák kiszolgálására létesített lakófunkciójú tömbökkel jött létre. A városrész kialakulását, változásait évtizedenkénti bontásban légifotók segítségével rekonstruáltam, amely különösen hasznos eszköz volt a településszerkezeti átalakulások és zöldterületi fejlemények nyomon követésére.

A dolgozat következő szakaszában részletes vizsgálatokat végeztem. A beépítettség, telekmorfológia, épületszintek, és az intézményi elhelyezkedés térképes és szöveges elemzése mellett külön fejezetet szántam a közlekedési helyzet, a tömegközlekedési kapcsolatok és a gyalogos-, illetve kerékpáros infrastruktúra áttekintésére. Megállapítottam, hogy a városrész

egyik fő előnye a jó térségi közlekedési kapcsolatokban rejlik – különösen Tatabánya, Budapest és Győr irányába. Az intézményi ellátottság szintén kiemelkedő: a Hunyadi Mátyás Általános Iskola, a Brunszvik Teréz Óvoda, valamint a körzetben található bölcsődék, gyermekotthon és egészségügyi szolgáltatások jól lefedik a lakossági igényeket. A Rákóczi Ferenc út környezetében koncentrálódnak a kereskedelmi és pénzügyi szolgáltatások, bár ezek építészeti minősége és városképi megjelenése sok esetben rendezetlenséget mutat. A zöldterületi rendszer – különösen a Malom-tó és a Vasútállomási-tó környezete – értékes ökológiai elemeket hordoz, azonban karbantartottságuk, használati intenzitásuk és állapotuk már nem minden esetben felel meg az élıhetőség szempontjainak.

A vizsgálatok összegzéseként elkészítettem egy részletes probléma- és értékelemzést. Az értékek között szerepelt az elérhető közszolgáltatási hálózat, az oktatási intézmények közelsége, a meglévő zöld- és kékinfrastruktúra, valamint a közösségi használatra alkalmas terek megléte. Ezzel szemben problémaként azonosítottam például a Vasútállomási-tó jelentős ökológiai visszaszorulását, a nádas elburjánzását és a nyílt vízfelület csökkenését, a szolgáltató épületek vizuális rendezetlenségét, valamint az egyes közterületek alulhasználságát. A problémafa módszertanát alkalmazva rendszereztem az ok-okozati viszonyokat, majd ezek alapján kidolgoztam egy fejlesztési javaslatcsomagot. A javaslataim között szerepel a Vasútállomási-tó természetközeli revitalizációja, közösségi pihenőterek létrehozása, gyalogos-kerékpáros kapcsolatok javítása, valamint egy integrált, többfunkciós zöldfelületi hálózat kiépítése. Ezen kívül javasoltam a közterületek arculatának egységesítését, az informális zöldfelületek hasznosítását, és közösségi kert kialakítását is.

Dolgozatommal nemcsak a jelenlegi állapot feltérképezésére törekedtem, hanem olyan fejlesztési lehetőségeket kívántam bemutatni, amelyek emberléptékűek, hosszú távon fenntarthatók, és illeszkednek a városrészi adottságokhoz. A javaslatok megalapozását hazai és nemzetközi jó gyakorlatok – például zöldfelületi revitalizációk, lakótelepi közösségi fejlesztések és vízérzékeny várostervezési példák – adaptálásával segítettem elő. Meggyőződésem, hogy az Újváros városrész fejlődésének kulcsa a funkciók és terek közötti kapcsolat erősítésében, a természetes és épített környezet harmóniájának helyreállításában, valamint a közösségi szerepvállalás ösztönzésében rejlik. Ezzel a munkával hozzájárulni szerettem volna ahhoz a szemléletformáló diskurzushoz, amely a városi élıhetőséget nem csupán statikai és infrastrukturális kérdésként, hanem összetett társadalmi, környezeti és közösségi értéként kezeli.